

DECIZIE

18 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței
Judecători

Valentina Clevadî
Iulia Sîrcu, Galina Stratulat,
Dumitru Mardari, Iuliana Oprea

juducând recursurile declarate de către Anghelov Afanasii și Comitetului Executiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Anghelov Afanasii împotriva Comitetului Executiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei nr. 3 a Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei din 14 iulie 2008, achitarea compensației, încasarea cheltuielilor de judecată și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 17 martie 2016,

CONSTATĂ :

La 29 octombrie 2014 în adresa Judecătoriei Comrat a parvenit cererea de chemare în judecată depusă de Anghelov Afanasii împotriva Comitetului Executiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei nr. 3 a Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei din 14 iulie 2008, achitarea compensației, încasarea cheltuielilor de judecată și încasarea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a relatat, că în baza normelor legislative în vigoare el s-a adresat în comisie pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), care prin decizia contestată a refuzat în achitarea compensației pentru bunurile confiscate în anii represiunilor politice, care i-au aparținut bunelului său.

Totodată, menționează reclamantul, că în termen de trei zile pînă la arestare, la data de 10 iunie 1941, de către autorități a fost întocmit certificat referitor la existența bunurilor în proporții mari în familia reclamantului, actul respectiv cu ștampilă și semnăturile președintelui și secretarului consiliului sătesc, după părerea reclamantului și este actul de confiscare, deși în el nu sunt indicate toate bunurile persoanei supuse represiunilor politice.

Mai indică reclamantul, că reieșind din faptul că represiunile politice au fost petrecute pe timp de noapte și condițiile petrecerii acestora, se aflau în imposibilitate

de a cere întocmirea actului de confiscare.

Reclamantul consideră, că anume persoanele, care au dispus efectuarea represiunilor politice urmează să fie trași la răspundere.

De asemenea reclamantul face referire la faptul, că lista bunurilor confiscate nu era integrală și valoarea lor în sumă de 1 088 101 lei este incompletă, în ea nefiind inclusă marea parte a bunurilor și a mijloacelor financiare a familiei reclamantului.

Ulterior prin cererea de concretizare a pretențiilor din 24 iulie 2013, reclamantul a solicitat anularea deciziei Comisiei pentru problemele persoanelor supuse represiunilor politice nr. 3 din 14 iulie 2008 a Comitetului Executiv al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), obligarea Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova să efectueze achitarea compensației pentru bunurile bunelului său Anghelov Nicolai Nicolai, confiscate în anul 1941 conform Raportului de evaluare a Centrului de Expertize și evaluare independentă a proprietății „Index Imobil” în sumă de 1 088 101 lei, precum și recuperarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Comrat din 01 octombrie 2015 acțiunea înaintată de Anghelov Afanasii a fost admisă parțial. S-a anulat decizia nr. 3 a Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei din 14 iulie 2008. S-a obligat Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova să achite în beneficiul reclamantului Anghelov Afanasii achitarea compensației din contul bugetului Republicii Moldova pentru bunul imobil confiscat în anul 1941 ce aparținea bunelului Anghelov Nicolai, conform raportului de expertiză efectuat de „Index Imobil” în sumă de 1 088 101,00 lei, cu achitarea în rate a câte 217 620.20 lei anual în decurs de 5 ani. S-a încasat din contul pîrîților Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei în mod solidar cheltuielile de judecată suportate de reclamant pentru efectuarea expertizei în sumă de 252 lei și alte cheltuieli în sumă de 33 lei, iar în total 285 lei. S-a respins capătul de cerere privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei, ca nefondat.

În dezacord cu hotărîrea pronunțată de Judecătoria Comrat, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, al 27 octombrie 2015 a depus cerere de apel, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărîrii nominalizate cu pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 17 martie 2016, s-a admis apelul depus de către Ministerul Finanțelor, s-a casat parțial hotărîrea Judecătoriei Comrat din 01 octombrie 2015, în partea pretențiilor privind achitarea compensației pentru bunurile confiscate și repararea prejudiciului moral și repartizarea cheltuielilor de judecată, cu emiterea în această parte a unei noi hotărîri prin care: s-a încasat de la Comitetul Executiv al Unității Teritorial Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii suma de 394177 lei (trei sute nouăzeci și patru mii una sută șaptezeci și șapte) lei în contul compensării valorii bunurilor confiscate, ca urmare a represiunilor politice (construcțiilor locative, construcțiilor accesorii și bunurilor mobile), printr-o unică plată. S-a respins ca neîntemeiată acțiunea lui Anghelov Afanasii în partea pretențiilor privind achitarea compensației pentru confiscarea terenurilor ca urmare a represiunilor politice și repararea prejudiciului moral. S-a încasat de la Comitetul Executiv al Unității Teritorial Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii cheltuielile de judecată în sumă de 285 (două sute optzeci și cinci) lei. În rest hotărîrea Judecătoriei Comrat din 01 octombrie 2015 s-a menținut.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant

și-au găsit parțial reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului iar argumentele formulate în cererea de apel sunt întemeiate.

Totodată instanța de apel a menționat că, prima instanță a stabilit toate circumstanțele de fapt și de drept pentru justa soluționare a litigiului, întemeiat a anulat decizia nr. 3 al Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei din iulie 2008, legal a ajuns la concluzia despre încasarea cheltuielilor de judecată suportate de reclamant pentru efectuarea expertizei în sumă de 252 lei, alte cheltuieli în sumă de 33 lei, iar în total 285 lei și respingerea capătului de cerere privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei, concluzie ce rezultă din probele administrate la materialele dosarului și apreciate conform cerințelor stabilite de art. 130 Cod de procedură civilă, însă, instanța de judecată, prin interpretare eronată a normelor materiale, greșit a ajuns la concluzia de a încasa compensația din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului finanțelor RM în sumă de 1 088 101 lei.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 05 septembrie 2016 și la 09 septembrie 2016, Anghelov Afanasii a depus cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Totodată, mai invocă recurentul că, instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele de drept și de fapt care au importanță pentru justa soluționare a litigiului.

Ulterior la 06 septembrie 2016, Comitetul Executiv al Găgăuziei a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 17 martie 2016, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie obligat Ministerul Finanțelor al RM să achite în beneficiul lui Anghelov Afanasii suma de 394177 lei în contul compensării valorii bunurilor confiscate, ca urmare a represiunilor politice.

În motivarea recursului, acesta a indicat că, decizia instanței de apel a fost adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material ce reglementează problemele victimelor represiunilor politice.

Instanța de recurs constată că, decizia instanței de apel din data de 17 martie 2016, a fost contestată cu recurs de către recurenți la 05 septembrie 2016 și la 06 septembrie 2016. Având în vedere că la materialele cauzei nu sunt anexate acte confirmative ce ar certifica data recepționării deciziei instanței de apel, prin prisma art. 425 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, consideră recursurile depuse în termen.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursurile înaintate de Anghelov Afanasii și Comitetului Executiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia au fost considerate admisibile și transmise spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursurile declarate împotriva deciziei date în instanța de apel și verificând, în limitele invocate în recursuri legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursurile declarate urmează să fie respinse, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC al RM instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Decizia recurată a fost adoptată în conformitate cu normele de drept material și procedural și este bazată pe aprecierea corectă și completă a tuturor probelor și circumstanțelor cauzei, motiv pentru care de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit este considerată legală și întemeiată.

Potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată cu certitudine că, reclamantul Anghelov Afanasii a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Comitetului Executiv Unitatea Teritorial Autonomă Găgăuzia, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și a solicitat anularea deciziei Comisiei pentru problemele persoanelor supuse represiunilor politice nr. 3 din 14 iulie 2008 a Comitetului Executiv al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), obligarea Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova să efectueze achitarea compensației pentru bunurile bunelului său Anghelov Nicolai Nicolai, confiscate în anul 1941 conform Raportului de evaluare a Centrului de Expertize și evaluare independentă a proprietății „Index Imobil” în sumă de 1 088 101 lei, precum și recuperarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei.

Instanța de fond a admis parțial acțiunea, a anulat decizia nr. 3 a Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei din 14 iulie 2008, a obligat Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova să achite în beneficiul reclamantului Anghelov Afanasii achitarea compensației din contul bugetului Republicii Moldova pentru bunul imobil confiscat în anul 1941 ce aparținea bunelului Anghelov Nicolai, conform raportului de expertiză efectuat de „Index Imobil” în sumă de 1 088 101,00 lei, cu achitarea în rate a câte 217 620.20 lei anual în decurs de 5 ani, a încasat din contul pîrîților Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei în mod solidar cheltuielile de judecată suportate de reclamant pentru efectuarea expertizei în sumă de 252 lei și alte cheltuieli în sumă de 33 lei, iar în total 285 lei și a respins capătul de cerere privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei, ca nefondat.

Soluție casată parțial de instanța de apel care a admis apelul declarat de către Ministerul Finanțelor, în partea pretențiilor privind achitarea compensației pentru bunurile confiscate și repararea prejudiciului moral și repartizarea cheltuielilor de judecată, și a emis în această parte o hotărîre nouă prin care a încasat de la Comitetul Executiv al Unității Teritorial Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii suma de 394177 lei în contul compensării valorii bunurilor confiscate, ca urmare a represiunilor politice (construcțiilor locative, construcțiilor accesorii și bunurilor mobile), printr-o unică plată, a respins ca neîntemeiată acțiunea lui Anghelov Afanasii în partea pretențiilor privind achitarea compensației pentru confiscarea terenurilor ca urmare a represiunilor politice și repararea prejudiciului moral și a încasat de la Comitetul Executiv al Unității Teritorial Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii cheltuielile de judecată în sumă de 285 lei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție susține soluția instanței de apel ca fiind legală și întemeiată, pornind de la următoarele.

Reieșind din materialele cauzei, constată Colegiul că, din motive politice cet. Anghelov Nicolai Nicolai, anul nașterii 1890, originar din satul Etulia, raionul Vulcănești, a fost arestat și deportat în lagărul NKVD al orașului Ivdeli, regiunea Sverdlovsk, unde a decedat la 03 februarie 1942. Cauza decesului nu a fost stabilită. Bunurile materiale a familiei Anghelov Nicolai Nicolai sînt reflectate în certificatul Sovietului sătesc Etulia, fapt confirmat prin certificatul eliberat de Serviciul de

Informații și Securitate al Republicii Moldova din 20 decembrie 2007. (vol. I., f.d. 21).

Potrivit raportului de expertiză efectuat de către Centrul de Evaluare Independentă și Expertiză a Patrimoniului „Index Imobil” din 11 aprilie 2008 prețul de piață a bunurilor evaluate, care au fost confiscate în anul 1941 de la familia Anghelov Nicolai, locuitor al satului Etulia, raionul Vulcănești, la data de 11 aprilie 2008 constituie suma totală de 1 188 101 lei. (vol. I, f.d. 3-14).

Conform certificatului oferit de către Ministerul Securității Naționale al Republicii Moldova din 06 octombrie 1995, eliberat lui Anghelov Afanasii se comunică, că Anghelov Nicolai, anul nașterii 1890, originar din satul Etulia, raionul Vulcănești a fost arestat la data de 13 iunie 1941 de către NKGB MSSR din motive politice și deportat în lagărul din orașul Ivdeli, regiunea Sverdlovsk și la data de 03 februarie 1942 a decedat în spital. Cauza decesului nu a fost stabilită (vol. I. f.d. 22). În calitate de membri ai familiei Anghelov sunt indicați: soția Elena, anul nașterii 1885; copiii: Afanasii, anul nașterii 1925; Gheorghii, anul nașterii 1923 și Nicolai, anul nașterii 1922.

Constată Colegiul că, prin răspunsul oferit de către Primăria satului Etulia, raionul Vulcănești, se comunică, precum că în Primăria satului Etulia lipsesc careva documente confirmative a faptului confiscării bunurilor persoanelor represate sau faptul restituirii bunurilor sau costului lor, acestor persoane, (vol. I. f.d.23).

Potrivit extrasului din procesul verbal nr. 3 al Hotărârii nr. 3 despre faptul examinării cererii Comisiei pentru problemele persoanelor supuse represiunilor politice din 14 iulie 2008 a Comitetului Executiv al Găgăuziei lui Anghelov Afanasii i s-a respins în admiterea cererii privind achitarea compensației pentru bunurile confiscate din lipsa documentelor confirmatoare a SIS și MAI (vol. I, f.d. 24-25).

Potrivit art. 7 din Hotărârea pentru aprobarea Regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice nr. 627 din 05.06.2007, cererea de restituire a bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în alt mod din posesie ori de compensare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înștiințării persoanelor supuse represiunilor despre reabilitarea acestora. Astfel, Colegiul reține că de către Anghelov Afanasii termenii susmenționați au fost respectați.

Potrivit art. 4 a Regulamentului suscitată, cererile privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații se depun la comisiile speciale create de autoritățile executive ale administrației publice locale ale raioanelor, municipiilor Chișinău și Bălți, unității teritoriale autonome Găgăuzia (Gagauz-Yeri), în a căror teritoriu persoanele reabiliteate își aveau domiciliul la momentul reprimării, conform actualei organizări administrativ-teritoriale a Republicii Moldova.

În acest sens constată Colegiul că, în scopul respectării prevederilor legale enunțate, Anghelov Afanasii s-a adresat la data de 06.07.2007 în Comisia pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei (Gagauz Yeri), care prin decizia din 14 iulie 2008 a refuzat în achitarea compensației pentru bunurile confiscate în anii represiunilor politice, care i-au aparținut bunului său, din cauza lipsei documentelor confirmative de la SIS și MAI, despre confiscare.

Nefiind de acord cu rezultatul examinării cererii, Anghelov Afanasii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Comitetul Executiv al Unității Teritorial Autonome Găgăuzia, solicitând

achitarea compensației pentru bunurile confiscate în sumă de 1 188 101 lei și repararea prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Reține Colegiul că, prin certificatul-caracteristică se confirmă faptul, că Anghelov Nicolai împreună cu familia sa, compusă din soția Elena anul nașterii 1885 și copiii: Afanasii, Gheorghii, Nicolai și nora Anghelova Sofia, se ocupau cu agricultură avînd 104 ha de pămînt, cai-6, boi-6, vaci-2, ovine-40 de capuri, două case mari, trei hambaruri, două saraiuri, avea angajații săi, care lucrau la el.

Conform certificatului Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova se confirmă faptul, că Anghelova Pelagheia într-adevăr din 06 iulie 1949 pînă pe 26 mai 1956 s-a aflat în localitate specială în Buriat-Mongoliskaia ASSR , prin decretul președintelui Prezidiumului suprem al URSS din 16 ianuarie 1989 a fost reabilitată, împreună cu ea se afla și copilul minor: Anghelov Afanasii, anul nașterii 1938 (vol. I, f.d. 61).

Potrivit Certificatului-caracteristică, întocmit la data de 10 iunie 1941 de către Sovietul sătesc Etulia, raionul Vulcănești, județul Cahul, RSSM se confirmă, că Anghelov Nicolai Nicolai se ocupa cu gospodăria țărănească, avea 104 hectare de pămînt, 6 cai, buhai - 6, vaci - 2, oi - 40, două case mari, trei hambare, două construcții accesorii, (vol. I, f.d. 26).

Conchide Colegiul că, acest certificat-caracteristică are puterea unui act ce atestă confiscarea bunurilor din posesie, or, acest certificat a fost întocmit doar cu trei zile înainte de a fi deportată familia lui Anghelov Nicolai Nicolai și refuzul Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei (Gagauz Yeri), care prin decizia din 14 iulie 2008 nu a dispus achitarea compensației pentru bunurile confiscate în anii represiunilor politice, care i-au aparținut bunelului său, din cauza lipsei documentelor confirmative de la SIS și MAI, despre confiscare, este neîntemeiat și instanțele corect au ajuns la concluzia, că urmează a fi anulat.

Reține Colegiul că, prin răspunsul oferit de către Primăria satului Etulia, raionul Vulcănești se confirmă faptul că, clădirea depozitului alimentar în numele lui K. Marx, ulterior reorganizat în anul 1993 în CSP „Etulia”, ce aparținea locuitorului satului Etulia, Anghelov N. N., anul nașterii 1890, în anul 2000 a fost transmisă în rezultatul programului „Pămînt”, SRL „Burun Agro” (vol. I, f.d.89, 91).

Potrivit Raportului de evaluare a proprietății imobiliare nr. 2495 din 11 mai 2011 întocmit de Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, Întreprinderea de Stat „Cadastru”, valoare de piață a casei individuale de locuit cu construcții accesorii din raionul Vulcănești, satul Etulia, care în anul 1941 a fost confiscată de la domnul Anghelov Nicolai, în legătură cu represiunile politice constituie 302 177 lei (vol. I, f.d.123-130).

Conform art. 12 (9) al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr 1225-XII din 08 decembrie 1992, valoarea bunurilor se determină în felul următor: a) bunurile imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate de oficiul cadastral teritorial, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii; b) costul animalelor domestice, al păsărilor, al produselor agricole, al altor bunuri se stabilește conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii.

Reiterează Colegiul că, în baza raportului de evaluare a proprietății imobiliare nr. 2495 din 11 mai 2011 întocmit de Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, Întreprinderea de Stat „Cadastru”, au fost evaluate: casa

individuală de locuit cu construcții accesorii din UTA Găgăuzia, satul Etulia, și anume - casă de locuit cu suprafața de 92 m.p.; casă de locuit cu suprafața de 128 m.p.; hambar cu suprafața de 150 m.p.; sarai cu suprafața de 60 m.p.; sarai cu suprafața de 100 m.p., situate în raionul Vulcănești, satul Etulia, care în anul 1941 a fost confiscată de la domnul Anghelov Nicolai, în legătură cu represiunile politice, și constituie 302 177 lei (vol. I, f.d.123-130).

Conform raportului de expertiză efectuat de către Centrul de Evaluare Independentă și Expertiză a Patrimoniului din 11 aprilie 2008 prețul de piață a bunului imobil evaluat, care a fost confiscat în anul 1941 de la familia Anghelov Nicolai, locuitor al satului Etulia, raionul Vulcănești, la data de 11 aprilie 2008 constituie suma totală de 1 188 101 lei (vol. I, f.d.3-14).

Potrivit art. 5, lit. g) din Hotărîrea pentru aprobarea Regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice nr. 627 din 05.06.2007, la cererea de restituire a bunurilor sau de compensare a valorii acestora urmează a fi anexate, în mod obligatoriu, următoarele documente: actele de evaluare a bunurilor, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii dacă solicitantul nu a depus o cerere prin care să solicite comisiei determinarea valorii bunurilor în baza actelor de expertiză de care dispune comisia, cu condiția că rapoartele respective conțin informații cu privire la bunurile invocate de către solicitant.

Conform articolul 12 (7) al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, în cazul în care bunurile nu s-au păstrat sau nu pot fi restituite în natură, fiind privatizate în condițiile legii, se recuperează valoarea lor în formă de compensație bănească, sau de valori materiale, luându-se ca bază prețurile de piață în vigoare la data examinării cererii.

În circumstanțele relatate în coraport cu prevederile legale. Colegiul conchide ca fiind parțial întemeiată pretenția de încasare a prejudiciului material, luând ca bază raportul de evaluare a proprietății imobiliare nr. 2495 din 11 mai 2011, întocmit de Agenția Relații funciare și Cadastru a Republicii Moldova, Întreprinderea de Stat „Cadastru”. Or, potrivit art. 12 (9) al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-X11 din 08 decembrie 1992, valoarea bunurilor se determină în felul următor: a) bunurile imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate de oficiul cadastral teritorial, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii.

Totodată, Colegiul apreciază ca fiind justă concluzia instanței de apel care consideră, că prima instanță, fără a ține cont și fără a supune verificării argumentul dat în raport cu prevederile legale, care strict stipulează, că bunurile imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate de oficiul cadastral teritorial, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii, sub imperiul căror urmează a fi judecat prezentul litigiu, a reținut că valoarea de piață a bunurilor ieșite din posesie prin confiscare în urma represiunilor politice a fost stabilită de Centrul de Evaluare Independentă și Expertiză a Patrimoniului din 11 aprilie 2008.

Astfel, reieșind din specificul acțiunii deduse judecării, precum și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor, alături de cele constatate, Colegiul consideră că era indispensabil, de a verifica cerințele formulate prin prisma particularităților instituite de Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992, scopul cărei este reabilitarea victimelor

represiunilor, reintegrarea lor în drepturile politice, sociale și cetățenești, compensarea pagubelor materiale pricinuite, precum și lichidarea altor consecințe ale samavolniciei regimului totalitar.

Or, din reglementările cuprinse în art. 12 al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice cu modificările și completările ulterioare, rezultă că în cazul în care bunurile nu s-au păstrat sau nu pot fi restituite în natură, fiind privatizate în condițiile legii, se recuperează valoarea lor în formă de compensație bănească sau de valori materiale, luându-se ca bază prețurile de piață în vigoare la data examinării cererii. De asemenea, din interpretarea corectă a dispozițiilor art. 12 alin. (9) lit. a) al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice rezultă că valoarea bunurilor imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate de Oficiul cadastral teritorial, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii.

Astfel, statuează Colegiul că, valoarea bunurilor se determină în felul următor: bunurile imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate din oficiul cadastral teritorial, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii; costul animalelor domestice, al păsărilor, al produselor agricole, al altor bunuri se stabilește conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii, cerință strict prevăzută de legislația națională și ignorată de instanța de fond.

Colegiul apreciază ca fiind justă concluzia instanței de apel care consideră necesar de a respinge cerința iui Anghelov Afanasii privind încasarea compensației pentru confiscarea terenurilor ca urmare a represiunilor politice, deoarece potrivit art. 12 (2) al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, nu se restituie terenurile, pădurile, plantațiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum și alte bunuri confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie din considerente ce nu au legătură cu represiunile politice.

În acest sens, Colegiul conchide asupra corectitudinii respingerii de către instanțe a cerinței lui Anghelov Afanasii privind încasarea compensației pentru confiscarea terenurilor, deoarece nu se restituie terenurile, așa cum prevede norma citată, prin urmare, legea nu prevede posibilitatea restituirii valorii bunurilor imobile solicitate.

Colegiul consideră că, instanța de apel just nu a reținut ca întemeiat, argumentul apelantului precum că instanța de judecată avea posibilitatea de a corecta și aspectele referitoare la posibilitatea restituirii în natură a bunurilor pretinse, deoarece conform răspunsului oferit de către Primăria satului Etulia, raionul Vulcănești, se confirmă faptul, că clădirea depozitului alimentar în numele lui K. Marx, ulterior reorganizat în anul 1993 în CSP „Etulia”, ce aparținea locuitorului satului Etulia, Anghelov N.N., anul nașterii 1890, în anul 2000 a fost transmisă în rezultatul programei „Pământ”, SRL „Burun Agro”, deoarece art. 12 (7) din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, prevede că în cazul în care bunurile nu s-au păstrat sau nu pot fi restituite în natură, fiind privatizate în condițiile legii, se recuperează valoarea lor în formă de compensație bănească sau de valori materiale, luându-se ca bază prețurile de piață în vigoare la data examinării cererii.

Din documentele confirmative sus citate Colegiul confirmă faptul, că bunul imobil ce aparținea locuitorului satului Etulia, Anghelov N.N., anul nașterii 1890, în anul 2000 a fost transmis în rezultatul programei „Pământ”, SRL „Burun Agro”, astfel decăzînd temeiul legal de restituire reclamantului a bunului confiscat, ulterior privatizat în condițiile legii.

Astfel, reieșind din cele constatate și confirmate prin Raportul de evaluare a proprietății imobiliare nr. 2495 din 11 mai 2011, întocmit de Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova Întreprinderea de Stat „Cadastru” din 11 mai 2011, valoare de piață a casei individuale de locuit cu construcții accesorii din raionul Vulcănești, satul Etulia, care în anul 1941 a fost confiscată de la domnul Anghelov Nicolai, în legătură cu represiunile politice constituie suma de 302 177 lei, din care considerente Colegiul conchide că, cerința lui Anghelov Alanasii este întemeiată parțial privind încasarea compensării valorii bunurilor confiscate și parțial admisibilă, anume în suma de 302 177 lei.

Referitor la încasarea compensării valorii animalelor domestice confiscate, Colegiul reține că, potrivit raportului Centrului de Evaluare Independentă și Expertiză a Patrimoniului din 11 aprilie 2008, valoarea de piață a animalelor domestice confiscate constituie suma de 92 000 lei și anume: cai - 6 capete, constituie 36 000 lei, bovine - 2 capete, constituie 9 000 lei, boi - 6 capete, constituie 33 000 lei, ovine - 40 capete, constituie 13 000 lei.

În acest sens, Colegiul apreciază ca justă concluzia instanței de apel conform căreia, dat fiind faptul, că nimeni din participanții la proces cît apelantul, atît și intimații nu au contestat valoarea estimată a acestor, a încasa de la Comitetul Executiv al Unității Teritorială Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii suma de 92 000 lei, pentru animalele domestice confiscate.

Conform art. 1398 din Codul civil al RM, cel ce acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Astfel, reieșind din conținutul acestei norme, dreptul persoanei la recuperarea prejudiciului moral este condiționat de faptul stabilirii acestui drept de legea materială specială, și anume Legea nr. 1225 din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice are prioritate față de Codul civil, care conține reglementări generale privind repararea prejudiciului moral.

Conform art. 12 din Legea nr. 1225 din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, cetățenilor Republicii Moldova supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați li se restituie, la cererea lor sau a moștenitorilor lor, bunurile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor, iar în cazul în care bunurile nu s-au păstrat în natură, fiind privatizate în condițiile legii, se recuperează valoarea lor în formă bănească sau de valori materiale, luîndu-se ca bază prețurile medii de piață în vigoare la momentul examinării cererii.

Din prevederile legale menționate rezultă că Anghelov Afanasii are dreptul doar la repararea prejudiciului material și prin urmare, pretenția lui cu privire la repararea prejudiciului moral întemeiat a fost respinsă de instanțe.

Totodată, reieșind din faptul, că potrivit pct. 4 din Regulamentul privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, aprobat prin Hotărîrea de Guvern nr. 627 din 05 iunie 2007, cererile privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații se depun la comisiile speciale create de autoritățile executive ale administrației publice locale ale raioanelor, municipiilor Chișinău și Bălți, unității teritoriale autonome Găgăuzia (Gagauz-Yeri), în a căror teritoriu persoanele reabilitate își aveau domiciliu la momentul reprimării, conform actualei organizări administrativ-teritoriale a Republicii Moldova, și în cazul admiterii cererii de către comisiile speciale, la

demersul autorităților administrației publice locale cu decizia comisiei speciale se remit în termen de o lună Ministerului Finanțelor, pentru examinare și coordonare cu Guvernul a propunerilor de achitare a compensației respective din contul mijloacelor prevăzute în acest scop în bugetul de stat în condițiile punctului 11 al prezentului Regulament.

Potrivit art. 12 ¹ din Regulamentul privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, în baza hotărârilor Guvernului, Ministerul Finanțelor transferă sumele corespunzătoare autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea și ale municipiului Bălți.

Art. 12 ² al aceluiași regulament prevede, că autoritățile administrației publice locale, în termen de până la 3 zile de la data primirii mijloacelor de la bugetul de stat transferă mijloacele respective la conturile bancare ale beneficiarilor.

Iar art. 12 ³ al Regulamentului suscitai stipulează, că autoritățile administrație publice locale țin evidența solicitanților și beneficiarilor de compensații și, trimestrial, concomitent cu raportul privind executarea bugetului, prezintă Ministerului Finanțelor informația privind numărul beneficiarilor și cheltuielile legate de acordarea, compensațiilor nominalizate.

Astfel, Colegiul apreciază că instanța de apel just a considerat necesar de a încasa din contul Comitetului Executiv al Unității Teritorial Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii 394 177 lei în contul compensării valorii bunurilor confiscate, ca urmare a represiunilor politice (construcțiilor locative, construcțiilor accesorii și bunurilor mobile), dar nu din contul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, după cum a fost hotărât de către instanța de fond. Totodată corect a considerat necesar de a respinge, ca neîntemeiată acțiunea reclamantului în partea pretențiilor privind achitarea compensației pentru confiscarea terenurilor ca urmare a represiunilor politice, reieșind din prevederile art. 12 alin (2) din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, care preved, că nu se restituie terenurile, pădurile, plantațiile multianuale. obiectivele scoase din circuitul civil, precum și alte bunuri confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie din considerente ce nu au legătură cu represiunile politice.

Totdată, la încasarea sumei de 394 177 lei în contul compensării valorii bunurilor confiscate, ca urmare a represiunilor politice, Colegiul reține ca justă aprecierea instanței de apel care conducându-se de prevederile art. 11 din Regulamentul privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, conform căruia, achitarea compensației persoanelor supuse represiunilor politice și ulterior reabilite care au atins vârsta de 75 ani se efectuează printr-o plată unică, a stabilit, că Anghelov Afanasii. născut la 16 februarie 1939 are vârsta de 77 ani, și urmează a fi încasată compensația printr-o plată unică.

De asemenea, Colegiul consideră juste și aprecierile instanței de apel, privind scutirea persoanele supuse represiunilor politice - în pricinile privind represiunile - de la achitarea taxei de stat la depunerea cererii de chemare în judecată și încasarea din contul Comitetului Executiv al Unității Teritorial Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii a cheltuielilor de judecată în sumă de 285 lei.

În temeiul celor expuse, Colegiul consideră justă concluzia instanței de apel de a admite apelul depus de către Ministerul Finanțelor al RM, de a casa parțial hotărârea Judecătoriei Comrat din 01 octombrie 2015, în partea pretențiilor privind achitarea compensației pentru bunurile confiscate și repararea prejudiciului moral și

repartizarea cheltuielilor de judecată, și de a emite în această parte o hotărîre nouă prin care a încasat de la Comitetul Executiv al Unității Teritorial Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii suma de 394177 lei în contul compensării valorii bunurilor confiscate, ca urmare a represiunilor politice (construcțiilor locative, construcțiilor accesorii și bunurilor mobile), printr-o unică plată, a respins ca neîntemeiată acțiunea lui Anghelov Afanasii în partea pretențiilor privind achitarea compensației pentru confiscarea terenurilor ca urmare a represiunilor politice și repararea prejudiciului moral, a încasat de la Comitetul Executiv al Unității Teritorial Autonomă Găgăuzia în beneficiul lui Anghelov Afanasii cheltuielile de judecată în sumă de 285 lei, în rest, menținînd hotărîrea Judecătoriei Comrat din 01 octombrie 2015.

Colegiul, analizînd materialele la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția dată de către instanța de apel este una legală și întemeiată.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit atestă că motivele de casare invocate de recurenți nu și-au găsit confirmare în cadrul examinării recursurilor și acestea urmează a fi respinse ca nefondate.

Ținînd cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se resping recursurile declarate de Anghelov Afanasii și Comitetului Executiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia.

Se menține decizia Curții de Apel Cahul din 17 martie 2016, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a lui Anghelov Afanasii împotriva Comitetului Executiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei nr. 3 a Comisiei pentru problemele victimelor represiunilor politice a Comitetului Executiv al Găgăuziei din 14 iulie 2008, achitarea compesației, încasarea cheltuielilor de judecată și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței

Valentina Clevadî

Judecători

Iulia Sîrcu

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Iuliana Oprea